

Autorka: Justyna Patro

NEWSLETTER

MAJ/5/2024

Biurow
Zrównoważonego
Rozwoju

ZIELONY
WSiZ

10 MNIEJ
NIERÓWNOŚCI

TEMAT NUMERU:

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Zadanie 10.2: Promować i wzmocnić inkluzję społeczną, gospodarczą i polityczną wszystkich ludzi, bez względu na wiek, płeć, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię lub status ekonomiczny bądź inny

Na świecie wciąż utrzymują się nierówności i nie wszyscy mają zapewniony równy dostęp do opieki zdrowotnej, edukacji i innych dóbr. Coraz bardziej staje się jasne, że sam wzrost gospodarczy nie wystarczy, by obniżyć skalę ubóstwa. Konieczne jest, by każdy człowiek mógł korzystać z inkluzyjnego postępu gospodarczego, opartego na trzech filarach zrównoważonego rozwoju: ekonomicznym, społecznym i środowiskowym*.

* <https://www.un.org/pl/cel10>

OKIEM SPECJALISTY

dr Monika Struck-Peregończyk

Kim są osoby z niepełnosprawnościami?

Pierwsze skojarzenie to zazwyczaj osoba poruszająca się na wózku, niewidoma lub niesłysząca. Przyczyn niepełnosprawności jest jednak o wiele więcej – mogą to być choroby przewlekłe, niepełnosprawność intelektualna czy choroby psychiczne. Należy pamiętać, że niepełnosprawność może być widoczna dla otaczających ludzi, ale też niewidoczna, gdy nie widać jej na pierwszy rzut oka albo wcale.

Uniwersalna niepełnosprawność

Niepełnosprawność jest **uniwersalnym doświadczeniem ludzkim**, ponieważ każdy, w pewnym momencie swojego życia, doświadczy ograniczeń w sprawności. Stąd też likwidowanie barier – czy to architektonicznych, transportowych czy też mentalnych – opłaca się nam wszystkim!

Konwencja ONZ o Prawach Osób z Niepełnosprawnościami

- przyjęta przez Zgromadzenie ONZ 13 grudnia 2006 r.;
- rząd Polski podpisał ją 20 marca 2007 r.;
- ratyfikacja Konwencji przez Polskę 6 września 2012 r.

Do tej pory Konwencję podpisały 164 państwa na świecie¹.

Czym jest niepełnosprawność?

Dawniej

tw. *medyczny model niepełnosprawności*

Aspekty medyczne, definiowanie niepełnosprawności jako złego stanu zdrowia, niedoboru, upośledzenia, uszkodzenia.

Obecnie

tw. *społeczny model niepełnosprawności*

Dostrzeganie, że niepełnosprawność może być przede wszystkim **rezultatem barier**, jakie napotyka osoba z niepełnosprawnością w społeczeństwie.

Barier te mogą wystąpić na wszystkich płaszczyznach, jednak najdotkliwiej przejawiają się w dostępie do dóbr materialnych, zdrowia i edukacji.

¹bip.brpo.gov.pl/pl/content/konwencja-onz-o-prawach-osob-niepelnosprawnych

OKIEM SPECJALISTY

dr Monika Struck-Peregończyk

Słowa używane do opisywania niepełnosprawności mają bezpośredni wpływ na postawy społeczne wobec osób z niepełnosprawnościami. To jak mówimy nie jest jedynie odbiciem rzeczywistości, ale także narzędziem do jej kształtowania. Poprzez język można utrwalać dotychczasowe stereotypy i uprzedzenia albo je eliminować.

Media a niepełnosprawność

W mediach masowych dominują zazwyczaj **dwa skrajnie od siebie różne wizerunki** osób z niepełnosprawnościami – jako **osób potrzebujących pomocy** (*ofiara*), albo jako **osoby dokonujące niezwykłych czynów** (*bohaterowie*)².

Dlaczego to ważne?

- Media biorą udział w procesie kształtowania postaw, a medialne oddziaływanie jest tym silniejsze, im rzadsze są kontakty osobiste odbiorców z osobami z niepełnosprawnościami.
- Reprezentacja – trafne przedstawianie w mediach i dziełach kultury pozwala osobom z niepełnosprawnościami utożsamiać się z postaciami i zapoznawać z historiami podobnymi do tych, które same przeżywają.

²M. Struck-Peregończyk, I. Leonowicz-Bukała (2018) Bezbronni ofiary czy dzielni bohaterowie: wizerunek osób niepełnosprawnych w polskiej prasie. Studia de Cultura. Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis, 10(1)/2018

Warte śledzenia w social media

Life on Wheelz
@lifeonwhlz

Bogumiła
Siedlecka-Gościńska
@aniolnaresorach

Renata Orłowska
@zaniczka

Agata Rocznik
@agatarocznik

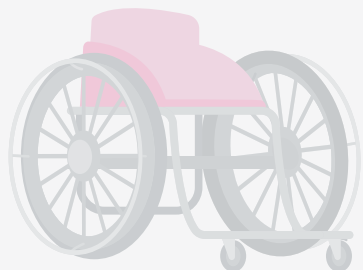

27%

W 2022 roku 27% ludności UE powyżej 16 lat miało jakąś formę niepełnosprawności³.

To **1 na 4** osoby dorosłe lub **101** MLN osób

52%

Zgodnie z danymi Eurostatu co druga osoba z niepełnosprawnościami czuje się dyskryminowana³.

³ www.consilium.europa.eu/pl/infographics/disability-eu-facts-figures/

34,2%

W 2022 roku współczynnik aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami w wieku produkcyjnym uplasował się na poziomie 34,2%⁵.

↑ 1,3 PKT. PROC.

Stanowi to wzrost o 1,3 pkt. proc. do roku poprzedniego.

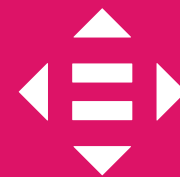
17,7% osób z niepełnosprawnościami w wieku 20-26 lat było bezrobotnych, w porównaniu z 8,6% osób bez niepełnosprawności³.

 17,7%

 8,6%

⁵ <https://niepelnosprawni.gov.pl/index.php?c=page&id=80&>

10 MNIEJ NIERÓWNOŚCI

5,4 MLN osób

♀ 54,9% ♂ 45,1%

Według spisu z 2021 roku liczba osób z niepełnosprawnościami w Polsce wzrosła do 5,4 mln. 54,9% z tej liczby stanowią kobiety, natomiast 45,1% to mężczyźni⁴.

⁴ <https://niepelnosprawni.gov.pl/p,79,informacje-i-dane-demograficzne>

20,9 TYS. osób = 1,7% OGÓLNEJ liczby studentów

Według danych GUS, w roku akademickim 2021/2022 na polskich uczelniach kształciło się 20,9 tys. osób z niepełnosprawnościami, co stanowi 1,7% ogólnej liczby studentów⁶.

Wśród nich znajdują się:

- osoby z dysfunkcją narządów ruchu;
- niewidomi i słabowidzący;
- osoby niesłyszące i słabosłyszące.

⁶ https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/default-aktualnosci/5487/26/5/1/osoby_niepelnosprawne_w_2022_r..pdf

10 MNIEJ NIERÓWNOŚCI

„Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030” przyjęta przez Komisję w marcu 2021 r., należy do serii programów budowania „Unii równości”. Przedstawiony został 10-letni plan UE na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami w Europie i na całym świecie.

BLUMIL SPORT

Miłosz Krawczyk jest twórcą chronionego znakiem towarowym wózka inwalidzkiego **Blumil**. To pojazd dwukołowy, sterowany wychyleniami ciała interpretowanymi przez komputer i żyroskopy.

Jedno naładowanie akumulatora zapewnia przejechanie około **35 km** z prędkością **20 km/h**⁷.

⁷ <https://blumil.pl/o-nas>

6 września 2023 r. Komisja Europejska przyjęła wniosek dyrektywy ustanawiającej: **Europejską kartę osoby z niepełnosprawnością** i **Europejską kartę parkingową** dla osób z niepełnosprawnościami.

Służyć będą jako dowód statusu osoby z niepełnosprawnością i gwarantować możliwość korzystania z szeregu udogodnień i preferencyjnego traktowania, uznawanych we wszystkich państwach UE⁸.

Pilnym zadaniem polskiego systemu prawnego pozostaje wciąż zniesienie ograniczeń zdolności do czynności prawnych.

Stosowanie **ubezwłasnowolnienia** z uwagi na niepełnosprawność w rażący sposób narusza podstawowe prawa człowieka i jest niezgodne z Konwencją⁸.

„Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030” opracowana przez Polskę zakłada wdrażanie Konwencji poprzez działania o szerokim spektrum, m.in. w odniesieniu do poziomu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

⁸ https://poland.representation.ec.europa.eu/document/download/df6eba8b-9634-4716-88ca-fd04aedcb3ec_pl?filename=Raport_Unia_rownosci_marzec%202024.pdf

DO POCZYTANIA / POSŁUCHANIA

ZIELONY BLOG

11.04.2024 – **Chęć nadmiernych zysków powoduje utratę tego, co posiadamy**

dr hab. inż. Tadeusz Pomianek, prof. WSiZ

25.04.2024 – **Pestycydy czy bioróżnorodność. Czas na działania**

dr hab. Paulina Kramarz, prof. UJ

intro

••• media

20.04.2024 – Międzynarodowy Dzień Wolnej Prasy

24.04.2024 – Nie marnujmy pieniędzy na marnowanie żywności

26.04.2024 – Poznaj bliżej autyzm – charakterystyka i metody wsparcia

• INTROPASJE

15.04.2024 – Zespół Nasnaha, czyli z rockiem przez studia! (podcast)

PROPAGOWANIE WIEDZY

Niezależna niepełnosprawność Angelika Greniuk, TEDxUniversityofWarsaw

Mity o pracy dla osób "niepełnosprawnych" Majka Lipiak, TEDxKatowiceSalon

Niepełnosprawność jest ludzka Katarzyna Bierzanoska, TEDxLublin

„Dzięki, ale nie jestem waszą inspiracją” Stella Young

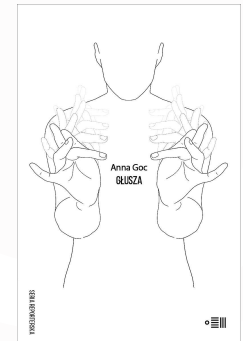
WARTE UWAGI

O osobach z niepełnosprawnościami Sylwia Vargas, Magda Szarota, Monika Mazur-Rafał, Fundacja Humanity in Action Polska 2019

Nie przywitam się z państwem na ulicy. Szkic o doświadczeniu niepełnosprawności

Maria Reimann, Wyd. Czarne 2019

Głusza Anna Goc, Wyd. Dowody na istnienie 2022

PODCASTY WSiZ / YOUTUBE

Zapraszamy do słuchania **podcastów z zakresu zrównoważonego rozwoju** na stronie podcasty WSiZ oraz do oglądania naszego kanału „Zrównoważony rozwój” na YouTube.

Zadanie 10.2 w ramach Celu 10 zamieszczone w Agendzie na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030

Do 2030 roku promować i wzmocnić inkluzję społeczną, gospodarczą i polityczną wszystkich ludzi, bez względu na wiek, płeć, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię lub status ekonomiczny bądź inny.

ARCHIWIZACJA NEWSLETTERU

Dla **studentów i wykładowców** newsletter dostępny jest na platformie Moodle w kursie „Zrównoważony Rozwój na WSiZ – Newsletter” (pasek nawigacji po lewej, zakładka pod Forum Technicznym).

Pracownicy newsletter mogą znaleźć na Dysku Ogólnym O; w folderze Biura Zrównoważonego Rozwoju.

Biuro
Zrównoważonego
Rozwoju

**ZIELONY
WSiZ**

Zespół Biura Zrównoważonego Rozwoju

Biuro Zrównoważonego Rozwoju – RA 143
+48 17 866 12 82 / +48 17 866 11 84

Autorka: Justyna Patro